

Thiết kế trò chơi phát triển khả năng tiền đọc viết cho trẻ 5 - 6 tuổi ở Trường Mầm non Măng Non III Quận 10, Thành phố Hồ Chí Minh thông qua hoạt động làm quen chữ cái

Nguyễn Thị Kim Thu*

*Khoa Giáo dục Mầm non, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế
Received: 26/08/2024; Accepted: 30/08/2024; Published: 05/09/2024

Abstract: Play is the main activity of preschool children and games are the means to help children develop comprehensively in all aspects, especially developing pre-literacy and writing skills. Designing games aimed at developing pre-literacy and writing skills for 5-6 year old children through letter familiarization activities has attracted the attention of educators. This article studies the design of games to develop pre-literacy and writing skills for 5-6 year old children through letter familiarization activities at Mang Non III kindergarten, District 10, Ho Chi Minh City. Based on the principles of ensuring the purpose, attractiveness, systematicity, diversity, nature of play activities, suitability and development of children, the article proposes a game design process from determining the object, purpose, time of use, to the organization and rules of the game to develop pre-literacy and writing skills for 5-6 year old children through letter familiarization activities, contributing to improving the quality of preschool education.

Keywords: Game design, pre-literacy development, letter familiarization activities, 5-6 year olds, Mang Non III kindergarten, District 10, Ho Chi Minh City.

1. Đặt vấn đề

Vui chơi là hoạt động chủ đạo của trẻ mầm non (MN) và trò chơi (TC) không chỉ được hiểu là “hoạt động bày ra để vui chơi, giải trí” [4] mà TC chính là công cụ, là phương tiện giáo dục toàn diện trẻ: “giúp trẻ em phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ; hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, chuẩn bị cho trẻ em vào lớp một; hình thành và phát triển ở trẻ em những chức năng tâm sinh lí, năng lực và phẩm chất mang tính nền tảng, những kĩ năng sống cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc học ở các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời” [1]. Ở trường MN nói chung, ở các lớp dành cho trẻ 5-6 tuổi nói riêng, TC đã tác động mạnh mẽ, chi phối, ảnh hưởng đến tất cả các hoạt động khác của trẻ. TC vừa là phương tiện vui chơi của trẻ, vừa góp phần phát triển khả năng tiền đọc viết (KNTĐV).

“Khả năng tiền đọc viết được coi như là sự cố gắng, nỗ lực đầu tiên của trẻ trong việc học đọc, học viết. Có thể chỉ là những nét vẽ nguệch ngoạc, những bài tô, viết chữ theo mẫu, sao chép chữ, tên... nhưng chúng mang ý nghĩa đặc biệt với trẻ nhỏ” [2], “là một quá trình trẻ xây dựng các khái niệm, chức năng

của các biểu tượng, kí hiệu thông qua hoạt động thực hành, trải nghiệm và tiếp xúc với môi trường xung quanh, môi trường xã hội, sự tương tác với người lớn với các ấn phẩm như sách, báo, tạp chí... Từ đó, trẻ có thể đọc, có thể sử dụng chữ viết, kí hiệu, tranh ảnh diễn đạt ý nghĩa điều trẻ mong muốn” [3]

Hoạt động làm quen chữ cái (LQCC) đóng vai trò then chốt trong các hoạt động của trẻ 5-6 tuổi. Các hoạt động LQCC giúp trẻ nhận biết và làm quen với hệ thống chữ cái tiếng Việt, cách ngồi, cách cầm bút, tô đồ chữ cái... Để hoạt động LQCC không nhàm chán, hấp dẫn, thu hút trẻ, khơi gợi ở trẻ sự tò mò thích thú, việc thiết kế trò chơi (TKTC) LQCC phù hợp với khả năng, nhu cầu, hứng thú của trẻ cũng góp phần giúp trẻ nhận biết và ghi nhớ tốt bảng chữ cái khi tham gia các TC.

Phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động LQCC cần được nghiên cứu về mặt lý luận và thực tiễn, từ đó đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng tổ chức quá trình này ở trường MN. Để góp phần thực hiện nhiệm vụ đó, bài báo đề xuất những nguyên tắc và quy trình TKTC nhằm phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động LQCC tại trường MN Măng Non III quận 10, thành phố Hồ Chí Minh góp

phần nâng cao chất lượng trong giáo dục mầm non (GDMN).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nguyên tắc thiết kế trò chơi phát triển khả năng tiền đọc viết cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động làm quen chữ cái

Khi TKTC LQCC phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi, giáo viên (GV) cần đảm bảo các nguyên tắc sau:

2.1.1. Nguyên tắc đảm bảo tính mục đích

Mục đích của việc TKTC LQCC giúp trẻ 5-6 tuổi phát triển KNTĐV. Khi TKTC LQCC, GV hướng nhiệm vụ chơi, luật chơi và hành động chơi tạo cho trẻ sự hứng thú, tập trung. Trẻ vận dụng các kỹ năng, tư duy, KNTĐV để giải quyết các nhiệm vụ mà TC đặt ra cho trẻ.

2.1.2. Nguyên tắc đảm bảo sự phù hợp và phát triển của trẻ

TKTC LQCC, GV cần chú ý đến mục tiêu của TC và đáp ứng nhu cầu và hứng thú của trẻ. Trong quá trình TKTC LQCC, GV cần chú ý đến sự khác nhau trong nhận thức và khai thác những kinh nghiệm riêng của mỗi trẻ, không áp đặt cứng nhắc và máy móc cho toàn bộ trẻ.

GV lựa chọn thiết kế các nội dung của TC LQCC mang lại hiệu quả cao phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi. Không chỉ dừng lại các nhiệm vụ chơi dễ dàng, quen thuộc, GV cần đưa đến cho trẻ những nhiệm vụ chơi đòi hỏi sự nỗ lực hoạt động trí tuệ, hướng tới “vùng phát triển gần” của trẻ.

2.1.3. Nguyên tắc đảm bảo tính hấp dẫn

TKTC phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động LQCC, GV cần chú ý đến sự hấp dẫn của TC đối với trẻ. Đây là yếu tố nói lên sự thành công của TC được thiết kế. Khi tham gia vào TC được GV thiết kế, trẻ vận dụng tư duy và đầu óc sáng tạo của mình thì hiệu quả của TC mới thực sự trọn vẹn.

2.1.4. Nguyên tắc đảm bảo tính hệ thống

TKTC LQCC đi từ đơn giản đến phức tạp, từ dễ đến khó (nhiệm vụ nhận thức/nội dung chơi, luật chơi và hành động chơi được phức tạp hóa dần dần) tạo thành một hệ thống gồm các nhóm TC LQCC phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi.

2.1.5. Nguyên tắc đảm bảo tính đa dạng

Khi TKTC LQCC, GV cần đảm bảo tính đa dạng, phong phú. Các TC LQCC được GV thiết kế cần được thay đổi thường xuyên sau khi trẻ đã làm quen và tạo ra những kỹ năng ghi nhớ, sáng tạo những chữ cái đã học trước đó nhằm tạo thêm sự hứng thú và hấp dẫn cho trẻ. Nội dung các TC được thiết kế với

chữ cái phong phú, đa dạng sử dụng nhiều hình thức, nguyên liệu, ở nhiều chủ đề.

Như vậy, khi TKTC phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động LQCC ở trường MN, GV cần đảm bảo các nguyên tắc thiết kế trên.

2.2. Quy trình thiết kế trò chơi phát triển khả năng tiền đọc viết cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động làm quen chữ cái

Từ những vấn đề lý luận và thực tiễn về TKTC phát triển KNTĐV, chúng tôi xây dựng quy trình TKTC phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động LQCC với các bước cụ thể như sau:

Bước 1: Xác định đối tượng chơi

GV cần phải xác định được đối tượng sử dụng TC để đảm bảo tính vừa sức và phù hợp với trẻ. Trong phạm vi bài báo, đối tượng TKTC LQCC phát triển KNTĐV là trẻ 5-6 tuổi ở trường MN Măng Non III quận 10, thành phố Hồ Chí Minh.

Bước 2: Xác định thời điểm sử dụng TC LQCC

Xác định thời điểm sử dụng TC là rất quan trọng. GV cần xác định được TC được sử dụng ở thời điểm nào, được sử dụng đầu hoạt động để ôn luyện kiến thức cũ, giữa hoạt động hay cuối hoạt động để củng cố kiến thức mới. Xác định được thời điểm TKTC LQCC để GV đưa ra mục đích chơi phù hợp.

Bước 3: Xác định mục đích TC LQCC

GV cần phải xác định được việc TKTC LQCC nhằm mục đích gì: hình thành biểu tượng chữ cái, phát triển khả năng tiền đọc hay phát triển khả năng tiền viết. Xác định được mục đích, GV mới có thể đưa ra được nội dung chơi, nhiệm vụ chơi cho phù hợp với trẻ 5-6 tuổi.

Bước 4: Xác định đồ dùng, đồ chơi, nguyên liệu cần chuẩn bị cho TC

GV cần phải xác định cụ thể, với TC được thiết kế này cần có những nguyên liệu gì, đồ dùng nào. Phần nguyên liệu rất quan trọng, giúp thu hút trẻ đến với TC và chơi với TC hứng thú hơn. Nguyên liệu mới lạ, hấp dẫn sẽ kích thích đưa trẻ tham gia vào TC và mang đến hiệu quả trong việc phát triển KNTĐV cho trẻ.

Bước 5: Xác định luật chơi, hành động chơi

GV cần xác định được hành động chơi, luật chơi. Luật chơi càng rõ ràng thì trẻ càng dễ hiểu và tuân theo luật chơi đó. Xác định hành động chơi cũng đòi hỏi GV phải biết lựa chọn những hành động chơi nào mà qua đó chủ yếu phát triển KNTĐV cho trẻ chứ không phải sa đà vào những hành động khác làm lệch đi mục đích ban đầu đã xác định.

Bước 6: Xác định cách tiến hành, hình thức tổ chức và cách chơi

Bước này rất quan trọng, GV khi TKTC LQCC

cần dự tính được cách thức chơi, hình thức chơi, cách tiến hành chơi như thế nào. Đây như là một nội dung mà khi trẻ tham gia TC phải thực hiện để cuối cùng mang đến hiệu quả là phát triển KNTĐV cho trẻ. GV cần xác định được một hoặc nhiều cách chơi khác nhau để tăng độ khó, để phù hợp với trình độ, năng lực của trẻ đồng thời tăng sự hứng thú, hấp dẫn của TC. Khi triển khai TC, GV nên đưa ra cách chơi một cách rõ ràng, ngắn gọn nhất.

Bước 7: Đặt tên trò chơi

Tên TC cần đơn giản, dễ hiểu, gợi sự vui vẻ, hướng vào nhiệm vụ nhận thức, hành động chơi cho trẻ. Ví dụ như: TC Đố vòng quanh, TC Ai giỏi hơn...

Với quy trình TKTC phát triển KNTĐV thông qua hoạt động LQCC, mỗi GV có thể vận dụng để xây dựng một hệ thống TC cho trẻ trong nhóm, lớp của mình. GV có thể TKTC dựa trên khả năng, năng lực, trình độ của mình cũng như điều kiện học tập của từng đơn vị, địa phương để phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi.

2.3. Thiết kế một số trò chơi phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động LQCC

2.3.1. Trò chơi: Tạo hình chữ cái từ đất nặn

* Mục tiêu:

- Trẻ nhận biết, phát âm to, chính xác chữ cái “G, Y”

- Trẻ biết tạo hình được chữ cái “G, Y” theo ý thích.

- Phát triển tính khéo léo, sáng tạo.

* Chuẩn bị:

- Đất nặn và 1 bảng con.

- Khăn lau tay.

- Mẫu chữ cái.

* Cách chơi:

- Trẻ dùng đất nặn để tạo thành hình các chữ cái “G, Y”, vận dụng các kỹ năng lăn dài, ấn dẹp, xoay tròn để tạo hình chữ cái “G, Y”.

- Sử dụng các màu khác nhau để nặn cùng một chữ cái. Ví dụ, trẻ có thể dùng 3 màu khác nhau để tạo nên chữ cái “G, Y”.

- TC này có thể chơi trong hoạt động cuối của giờ LQCC để củng cố chữ cái vừa học. Hay có thể chơi trong giờ hoạt động vui chơi ở góc LQCC.

* Luật chơi: Trẻ nặn sáng tạo và tạo hình được chữ cái “G, Y” theo mẫu.

2.3.2. Trò chơi: Lô tô chữ cái

* Mục tiêu:

- Trẻ nhận biết, phát âm to các chữ cái “P, Q”, “I, T, C”.

- Biết tìm và đặt thẻ chữ cái “P, Q”, “I, T, C” đúng vào ô có chứa chữ cái “P, Q”, “I, T, C” với chữ cái “P, Q”, “I, T, C” trên thẻ.

- Rèn cho trẻ khả năng ghi nhớ.

* Chuẩn bị:

- 4 bộ thẻ chữ cái.

- Bảng chữ cái.

* Cách chơi:

- TC này có thể chơi từ 2, 3, 4 trẻ. Trẻ sẽ bỏ 1 bộ thẻ chữ cái vào hộp, mỗi trẻ sẽ có 1 bảng chữ cái “P, Q”, “I, T, C”.

- Cứ 1 bạn sẽ lấy lần lượt lấy từng thẻ chữ cái trong hộp và hô to chữ cái đó rồi đặt vào bảng chữ cái “P, Q”, “I, T, C” của mình. Ví dụ: bạn lấy được thẻ chữ cái “T” và hô to chữ cái “T”, các bạn cùng chơi sẽ dò xem mình có chữ cái “T” không? Nếu có sẽ tìm thẻ chữ cái “T” và đặt vào ô có chữ cái “T” mà bạn vừa hô. Bạn nào có hàng ngang hoặc hàng dọc có đủ 3 chữ cái thì sẽ thắng.

- TC này có thể chơi trong hoạt động cuối của giờ LQCC để củng cố chữ cái vừa học. Hay có thể chơi trong giờ hoạt động vui chơi ở góc LQCC.

* Luật chơi: Trẻ chọn đúng và đủ trước 3 chữ cái ở hàng dọc hoặc hàng ngang sẽ chiến thắng.

2.3.3. Trò chơi: Nhanh tay lẹ mắt

* Mục tiêu:

- Trẻ nhận biết, phát âm to chữ cái “A, Ă, Â”.

- Biết tìm, khoanh và đếm, ghi lại số lượng chữ cái “A, Ă, Â”.

- Phát triển tính nhanh nhẹn ở trẻ.

* Chuẩn bị:

- Bảng chữ cái ngẫu nhiên có chữ cái “A, Ă, Â”.

- Bút lông.

(Xem tiếp trang 53)

Tính khối lượng miếng pho mát ?	Khối lượng của miếng pho mát với khối lượng riêng $3g/cm^3$ và thể tích $720cm^3$ là: $m = 3.720 = 2160(g)$.
---------------------------------	---

Bước 3: Diễn giải

Hoạt động của GV	Dự kiến hoạt động của HS
Yêu cầu HS diễn giải thành ngôn ngữ thực tế.	Khối lượng của miếng pho mát là 2160 gam

Bước 4: Đối chứng

Hoạt động của GV	Dự kiến hoạt động của HS
GV So sánh kết quả, lời giải của bài toán với dữ liệu thực tế ban đầu để kiểm tra tính chính xác, hợp lí hay không của bài toán.	+ Giải quyết bài toán dựa trên công thức thể tích khối lăng trụ là hoàn toàn hợp lí. + Trình bày lời giải và số liệu hợp hoàn toàn lí .

3. Kết luận

Các biện pháp giúp đỡ HSYK khi học chương “Quan hệ vuông góc trong không gian, Phép chiếu vuông góc – Toán 11” có thể sử dụng trong quá trình dạy học Toán 11 ở các trường THPT để giúp HSYK HTích cực hơn và đạt được kết quả tốt hơn trong môn Toán 11 khi học hình học không gian. Nhất các

HSYK không còn cảm giác Toán học khô khan và xa rời cuộc sống qua những tình huống và ví dụ thực tế của GV. HS học với một tâm thế thoải mái, tự tin, hào hứng, sôi nổi tiếp cận và chiếm lĩnh tri thức của mỗi bài học và các em sẽ luôn mong chờ đến giờ học Toán. Như thế chất lượng HTcủa HS sẽ ngày một nâng cao.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019). *Tài liệu tìm hiểu chương trình môn toán (Trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018)*. Hà Nội
2. Nguyễn Bá Kim (2002), *Phương pháp dạy học môn Toán*, NXB ĐHSP.
3. K. Dasaradhi - Ch. Sri Ra Rajeswari - P.V.S. Badarinath (2016). *30 Methods to improve learning capability in slow learners*. International Journal of English Language, Literature and Humanities, Vol. IV, Issue II, pp. 556-569.
4. Rashmi Rekha Borah (2013). *Slow Learners: Role of Teachers and Guardians in Honing their Hidden Skills*. International Journal of Educational Planning & Administration. Vol. 3, No. 2 (2013), pp. 139-143.

Thiết kế trò chơi phát triển khả năng.....(tiếp theo trang 21)

* Cách chơi:

- Trẻ sẽ tìm, khoanh chữ cái theo yêu cầu. Ví dụ: Trẻ sẽ tìm, khoanh tròn và đếm có bao nhiêu chữ cái “Ă”. Dùng bút lông ghi lại số lượng chữ cái “Ă” có trong bảng. Tương tự với các chữ cái “A, Â”.

- TC này có thể chơi trong hoạt động đầu hoặc cuối của giờ LQCC để củng cố chữ cái vừa học. Hay có thể chơi trong giờ hoạt động vui chơi ở góc LQCC.

* Luật chơi: Trẻ khoanh và đếm đúng số lượng chữ cái “A, Ă, Â” có trong bảng.

3. Kết luận

TKTC qua hoạt động LQCC là một trong những phương tiện khá hiệu quả được các nhà sư phạm lựa chọn để hoàn thiện ở trẻ 5-6 tuổi những kỹ năng cơ bản, đặc biệt phát triển KNTĐV. Những TC được thiết kế chứa đựng trong đó niềm kì vọng của chúng tôi về một không gian vui tươi, thu hút, kích thích trẻ hoạt động. Mỗi TC được thiết kế đều chứa đựng ý tưởng phát triển tư duy, phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi.

Trên cơ sở những nguyên tắc đảm bảo tính mục đích, tính hấp dẫn, tính hệ thống, tính đa dạng, sự phù hợp và phát triển của trẻ, bài báo đã đề xuất quy trình TKTC nhằm phát triển KNTĐV cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động LQCC tại trường MN Măng Non III quận 10, thành phố Hồ Chí Minh, góp phần nâng cao chất lượng trong chăm sóc và giáo dục trẻ MN, làm tiền đề chuẩn bị cho trẻ học tập ở tiểu học.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Giáo dục và đào tạo (2021). Chương trình giáo dục mầm non, ban hành kèm Thông tư số 01/VBHN-BGDĐT ngày 13 tháng 4 năm 2021.
- [2] Nguyễn Thị Thu Hà (2021), “Phát triển hứng thú “đọc” nhằm rèn luyện khả năng tiền đọc viết cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi”, Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sài Gòn, tr. 67-74; 76.
- [3] Nguyễn Thị Hải Thanh (2017), “Phát triển khả năng tiền đọc, viết qua hoạt động trải nghiệm với sách”, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 12, tr. 46-48;132.
- [4] Hoàng Phê (chủ biên), (2009), Từ điển Tiếng Việt, NXB Đà Nẵng.